

LIBANON

DEN NORSKE FN-STYRKEN, UNIFIL
KONTINGENT XIII, MAI-NOVEMBER 1984

UNITED NATIONS INTERIM FORCE IN LEBANON

LIBANON

MINNEBOK FOR DEN NORSKE FN-STYRKEN I LIBANON

KONTINGENT XIII - MAI - DESEMBER 1984

Presseoffiser: Løytnant Dag Leraand

Ast. presseoffiser: Fenrik Per Egil Østad

Tekst : Dag Leraand

Foto : Børre Grindstein, Dag Leraand, Per Egil Østad

Trykk : Zavallis Press Ltd., P.O.Box 1142, Nicosia Kypros.

Tlf -21 -65124

6 juni 1982: Scenarioet åpnes for den mest dramatiske delen av den allerede mangeårige krigen i Libanon. Israel invaderer for andre gang på fem år, men med en tyngde, med en målsetting av en annen og langt mer vidtrekkende karakter enn under "Operasjon Litani", den første invasjonen, i påsken 1978; Litani-aksjonen som direkte foranlediget etableringen av UNIFIL-styrken — United Nations Interim Force in Lebanon.

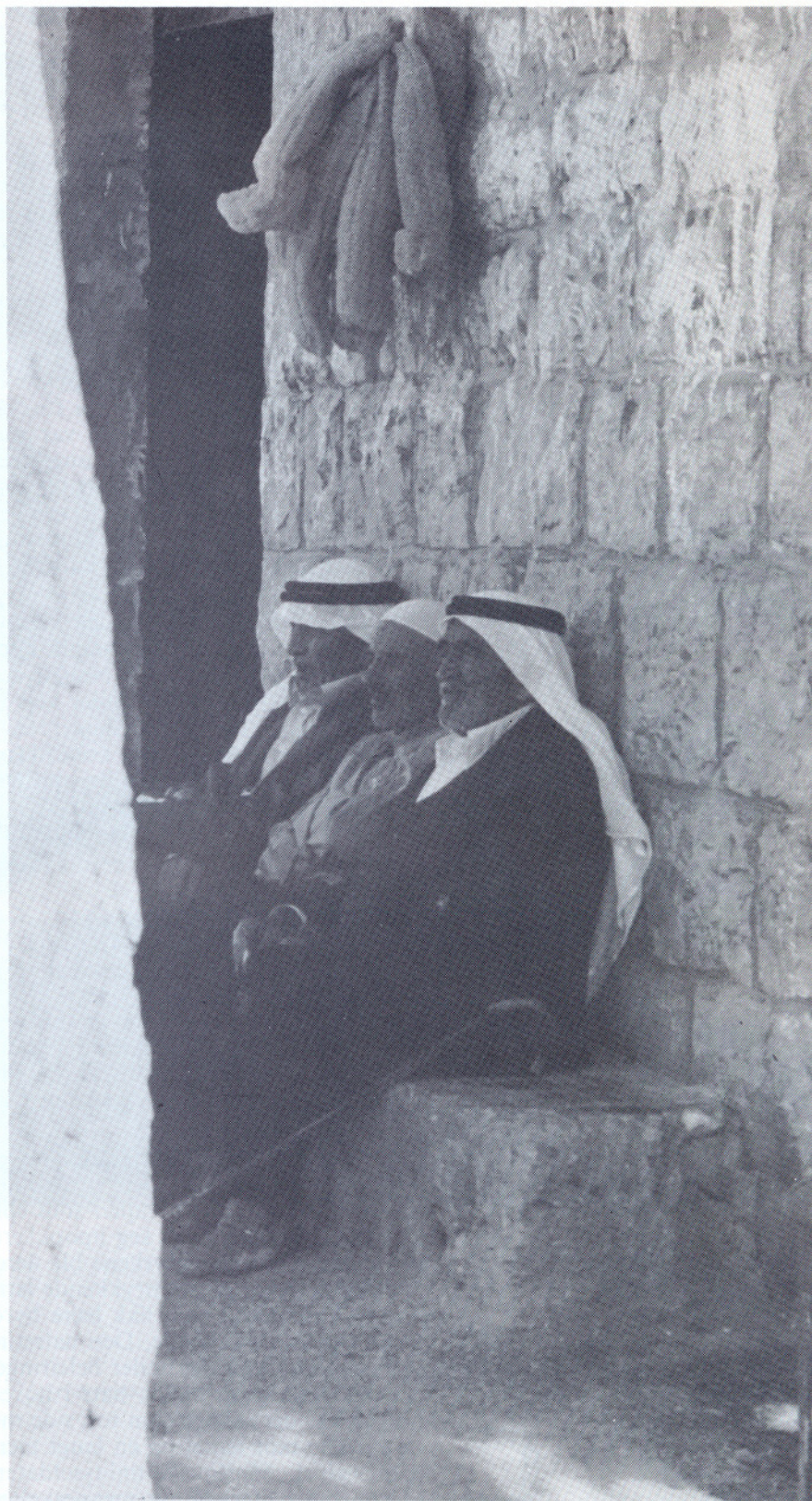
Med åtti tusen mann veltende inn over grensepasseringene i Metulla og Rosh Haniqra stoppet ikke den lenge og grundige planlagte "Operasjon fred i Galilea" med den sikkerhetssonen som først annonsert. Invasjonsstyrkene fortsatte nordover til Beirut, og til slutt inn i den libanesiske hovedstaden. Det blodigste, mest hensynsløse, kapitlet i Libanons lange krigshistorie var i gang, hvor ikke bare invasjonsmakten skulle komme til å forårsake blodsutgytelser. Med invasjonen sommerdagene 1982 endret ikke bare situasjonen i Libanon seg, en hel verden holdt pusten — en varm konfrontasjon mellom de avanserende israelske styrkene og de betydelige syriske styrkene lenger nord ville ikke bare ført til en ny krig mellom Israel og araberstatene. Det kunne svært lett ha innebåret en supermaktskonfrontasjon i det området hvor mange mener en eventuell tredje verdenskrig vil komme — Midt-Østen.

"Operasjon fred i Galilea" hadde en mer vidtrekkende oppgave enn den langt mer begrensede Litani-operasjonen i mars 1978. Planlagt lenge før påskuddet til invasjonen ble funnet, så daværende statsminister Menachem Begin, hans forsvarsminister Ariel Sharon, stabssjef i IDF, general Levi Eitan og etterretningssjefen, general Joshua Saguv, et videre mål: Utslettelsen av PLO. Offisielt skulle "Operasjon fred i Galilea" sikre bosetningene i det nordlige Israel, det bibelske Galilea, mot angrepene som palestinske motsandsorganisasjoner i årevis hadde rettet mot mål i denne delen av landet. Gang på gang var byer som Metulla og Kiryat Shmona blitt beskyttet, tidvis med tragiske utfall for sivilbefolkningen. Statsminister Begin og andre ledende israelske politikere hadde lovt befolkningen i det utsatte Nord-Israel at "terrorismen" skulle ta slutt, at folket skulle få anledning til å leve i fred og trygghet. Derav navnet gitt denne dramatiske invasjonen 6. juni 1982, klokken åtte om morgenen: Fred i Galilea.

For Begin og Sharon, selv general med høye dekorasjoner, var invasjonen i -82 en kampanje for å utrydde PLO en gang for alle. Siden dannelsen på midten av sekstitallet var Den palestinske frigjøringsorganisasjonen en stadig hodepine for Israel, om enn ikke så mye militær trussel, så en politisk fare gjennom stadig større oppslutning i alle kanter av verden. Etter å ha blitt drevet ut av Jordan av en kong Hussein som fant sin personlige makt sterkt truet, hadde PLO flyttet sitt hovedkvarter til Beirut, og hovedtyngden av organisasjonens militære aktiviteter mot Israel ble rettet fra libanesiske territorium. "Operasjon fred i Galilea" ble ikke på samme måte som tidligere kriger vunnet av Israel en rask seier, motstanden fra PLO og deres allierte i Beirut kom til å bli av en langt annen kaliber enn forsvarsledelsen i Israel hadde sett for seg. Den langtrukne bombingene av Beirut førte ikke til noe definitivt nederlag for PLO, som evakuerte byen etter forhandlinger, men førte mer enn noe annet til en verdensomspennende og krass kritikk av Israel, som mer enn ved noe enkelt tilfelle tidligere mistet sympati også hos tidligere nære venner. "Operasjon fred i Galilea" ble en kostbar aksjon for Israel, som ikke klarte å knekke den palestinske motstanden, men som påførte seg selv enorme økonomiske og politiske utgifter.

Israelerne regner seg selv som verdens fjerde eller femte sterkeste militærmakt. Med en befolkning på fire millioner mennesker har de israelske forsvarsstyrkene — IDF — en mobiliseringsstyrke på en halv million. Hæren på 174 000, hvorav 120 000 vernepliktige, er velutstyrt fra den omfattende hjemlige rustningsindustrien, og vel trent, hvor svært mange både blant offiserer og menige har krigserfaring fra de mange krigene i Midt-Østen siden staten Israel ble opprettet i 1948. Siden det året har USA bistått Israel med over femten milliarder dollar i militær bistand, og det israelske forsvaret er utstyrt med moderne amerikansk utstyr.

IDF var PLO militært overlegen, uten sammenligning. Ved -82-invasjonen anslo den liberal-konservative avisen The Jerusalem Post at PLO hadde om lag 6000 mann under våpen i Sør-Libanon, ca halvparten av organisasjonens totale styrke i Libanon. Ifølge israelerne var det 5-700 PLO-soldater i UNIFIL-kontrollert område, mens FN-styrken på sin side hevdet at tallet var på 2-300. Flest soldater hadde PLO stasjonert i Tyr, ved siden av hovedstaden Beirut. Havnebyen ikke langt nord om UNIFILs hovedkvarter Naqoura huset halvannet tusen palestinske soldater. Den gamle korsfarerborgen Chateau Beaufort var et mindre holdepunkt for PLO, ikke langt fra grenseovergangen Metulla, men et symbol både for palestinerne og israelerne. Chateau Beaufort var et av de første målene IDF angrep under invasjonen, det var herfra PLO hadde beskyttet Galilea.

*Hvem styrer oss, spør
mange libanesere, i et
land med et meget
vklende og
ineffektivt politisk
system og
statsapparat.*

Planene for invasjonen av Libanon var lagt året før den ble satt ut i livet. Hva man ventet på var en gitt anledning, et påskudd til å angripe. Fra begge sider hevdes det at våpenhvileavtalen inngått mellom PLO og Israel 24. juni 1981 var blitt brutt, men den konkrete hendelse som fikk IDF til å krysse grensen, var mordforsøket på den israelske ambassadør i London, Shlomo Argov, og PLO-beskytning mot Nord-Israel som en hevnaksjon mot israelsk bombing i Sør-Libanon og Vest-Beirut umiddelbart etter attentatforsøket på Argov. Mordforsøket i London var imidlertid ikke utført av PLO, men av en palestinsk gruppe ledet av Abou Nidal — som i PLO regnes som en forræder, og som av Yassir Arafats gruppe Fatah er dømt til døden in absentia.

Operasjon fred i Galilea skulle pågå i 67 dager, den nest lengste av Israels kriger mot naboene, og med et 1984 fortsatt sterkt nærvær i form av en okkupasjonsstyrke på 15-20 000 mann i Sør-Libanon.

Etter en massiv styrkeoppbygning på den israelske siden av grensen, og utilsørte hint i israelske massemedia fra forsvarskretser og politisk hold, var det klare tegn på at den lenge ventede invasjonen var nært forestående. Da IDF-styrkene på morgenen den sjetten juni fikk marsjsignalet, angrep hæren på tre fronter: I Bekaa-dalen, mot PLO-styrken i og ved Chateau Beaufort og langs kystveien til Tyr. IDF gikk i sin marsj nordover gjennom UNIFIL-kontrollerte områder, uten at FN-styrkene kunne gjøre stort fra eller til. Uten militær styrke til å kunne hindre den israelske invasjonen var ordrene til bataljonene ikke å engasjere seg i kamper mot IDF.

Beaufort-festningen falt etter meget harde kamper hvor israelerne satte inn sine beste elitesoldater fra Golanbrigaden, og hvor ikke en eneste palestinsk soldat overlevde mann-mot-mann-kampene i den gamle klippeborgen. Kort etter var et av PLOs andre sterke holdepunkter i sør falt — Nabatiye. Etter seks dager var invasjonsstyrkene nådd den libanesiske hovedstaden, under veis hadde havnebyene Tyr og Saida vært gjenstand for harde kamper og bombardementer, hvor palestinsk motstand hadde vært utholdende, men ikke tilstrekkelig. Det kom til forholdsvis små kamper på Bekaa-fronten, hvor syrerens Mig-fly hadde lite å stille opp med mot det israelske flyvåpenets toppmoderne, høyt elektronifiserte utstyr. Fra syrisk hold ville man unngå full krig med Israel, og våpenhvile mellom de to land ble inngått 11. juni.

Den palestinske motstanden var dårlig organisert både i Tyr og i Saida, og i Nabatiye var det den libanesiske shiitmilitsen al-Amal som sto for mye av motstanden mot israelerne. Så dårlig så det ut for PLO i Saida at den palestinske frigjøringshærens militære øverstkommanderende, Abou Jihad, selv dro fra hovedkvarteret i Vest-Beirut til byen for bedre å forsøke å stå imot de israelske angrepene. Jihad ønsket selv å ta over ledelsen i Saida, men ble overtalt til å vende tilbake til Beirut, hvor han var enda mer behørd, mente man. En av de mange utrolige historiene fra okkupasjonsdagene er hvordan PLO-kommandanten kom seg ut av den da omringede byen. En likkiste ble tilveiebragt, pustehull forsiktig boret, og Jihad plassert i den foran en vågal transport gjennom IDF-check pointer, hvor soldatene ikke gadd bry seg om å kikke ned i kisten.

Yassir Arafat og hans soldater ble hardt presset i Beirut, hvor israelsk bombing fant sted dag etter dag, og hvor utenlandske observatører og helsepersonell kunne fortelle om bruk av uhyggelig våpen som splintbomber og fosforbomber. PLO hadde gjennom sin tilstedeværelse gjort seg upopulære i mange områder i Libanon hvor de holdt til, og de israelske invasjonsstyrkene ble flere steder hilst som frigjørere, ikke minst i det kristne Øst-Beirut, hvor de framrykkende israelerne ble overøst med blomster. Det var det muslimske Vest-Beirut som fikk bære byrdene av krigen, som antok et klart oppgjør mellom Israel og dets erkefiende, Den palestinske frigjøringsorganisasjonen. I Beirut hadde PLO sitt sterkeste feste, og under beleiringen av byen fikk palestinerne lenge en sterkere støtte enn de noen gang hadde hatt i hovedstaden. Blant den overveiende muslimske befolkningen var det mange som tok side med de palestinske soldatene, som viste seg å stå opp og kjempe mot Israel på en langt mere imponerende måte enn noe arabisk land tidligere hadde gjort. Muslimske militssoldater slo lag med PLO i kampene, som etter hvert førte til enorme materielle og menneskelige tap.

Internasjonal kritikk mot bombingene av Beirut førte ikke fram overfor Israel, og det ble lagt press på PLO fra lokale ledere i byen om å dra, for å spare befolkningen for enda større lidelser. Gjennom et hektisk amerikansk diplomati av president Ronald Reagans spesielle utsending i Midt-Østen, Philip Habib, ble det nådd enighet om at PLO skulle trekke seg ut av Beirut, med garanti om fritt leide ut.

21. august begynte PLO evakueringen fra Beirut. Med knyttede never, personlige våpen — og portretter av Fatah-lederen Yassir Arafat — høyt hevet forlot om lag ni tusen palestinske soldater Beirut, med skip for Tunis, det nye PLO-hoved-kvarteret, og en rekke andre land i den arabiske verden. Etter tolv år forlot PLO byen som hadde vært hovedkvarteret etter den blodige september i Jordan i 1970.

Cedertreet, Libanons nasjonalsymbol.

Det var i stor grad sivile libanesere som ble ofre i krigen sommeren 1982. Det er blitt anslått at om lag 19 000 mennesker ble drept under den israelske operasjonen, hvorav ca. 7000 bare i Beirut. Antall sårede er anslått til 30 000, de fleste i hovedstaden. Av de omkomne var 16 prosent soldater, sivilbefolkningen bar hovedtyngden av lidelsene og tapene.

De materielle ødeleggelse var enorme, særlig i Vest-Beirut, i Saida og i Tyr. Ifølge FNs høykommissariat for flyktninger (UNHCR) ble 1000 bygninger i Saida totalt ødelagt, og ytterligere 1500 sterkt skadd. Palestinske flyktingeleire ble også sterkt ødelagt. Ifølge FNs spesialorganisasjon for palestinske flyktninger — UNRWA — ble halvparten av flyktingenes hjem i leirene i sør ødelagt under invasjonen. Leiren Ain el-Hilweh ble bombet i dagesvis, og fullstendig ødelagt.

Den en gang blomstrende libanesiske økonomi var langt på vei ødelagt under borgerkrigen, men invasjonen i -82 påførte landet og folket nye, enorme, ødeleggelse. I desember samme år lanserte Libanons nyvalgte president Amin Gemayel tanken om en internasjonal "Marshall-hjelp" til det sønderskutte landet. I den forbindelse opplyste presidenten at den israelske invasjonen hadde kostet hans land mer enn 2,5 milliarder dollar i ødeleggelse — bare i Beirut var ødeleggelsene taksert til en halv milliard dollar. Totalutgiftene for et rekonstruksjonsprogram for Libanon lagt fram for perioden 1982-91 er foreslått til ca 70 milliarder kroner.

Men president Gemayel har lyktes dårlig i å tiltrekke den internasjonale bistand Libanon trenger for å reparere krigsskadene. Like lite suksess hadde han etter at han kom til makten høsten -82 og utover i -83 i forsøkene på å få til en israelsk tilbaketrekning.

En multinasjonal styrke kom til den libanesiske hovedstaden for å overvåke den palestinske evakueringen. Den 25. august kom styrker fra Frankrike, Italia og USA til Beirut. Størst kontingent hadde Frankrike med 2400 mann, Italia 1800 og USA 1200. I februar kom også et hundretalls britiske soldater til byen.

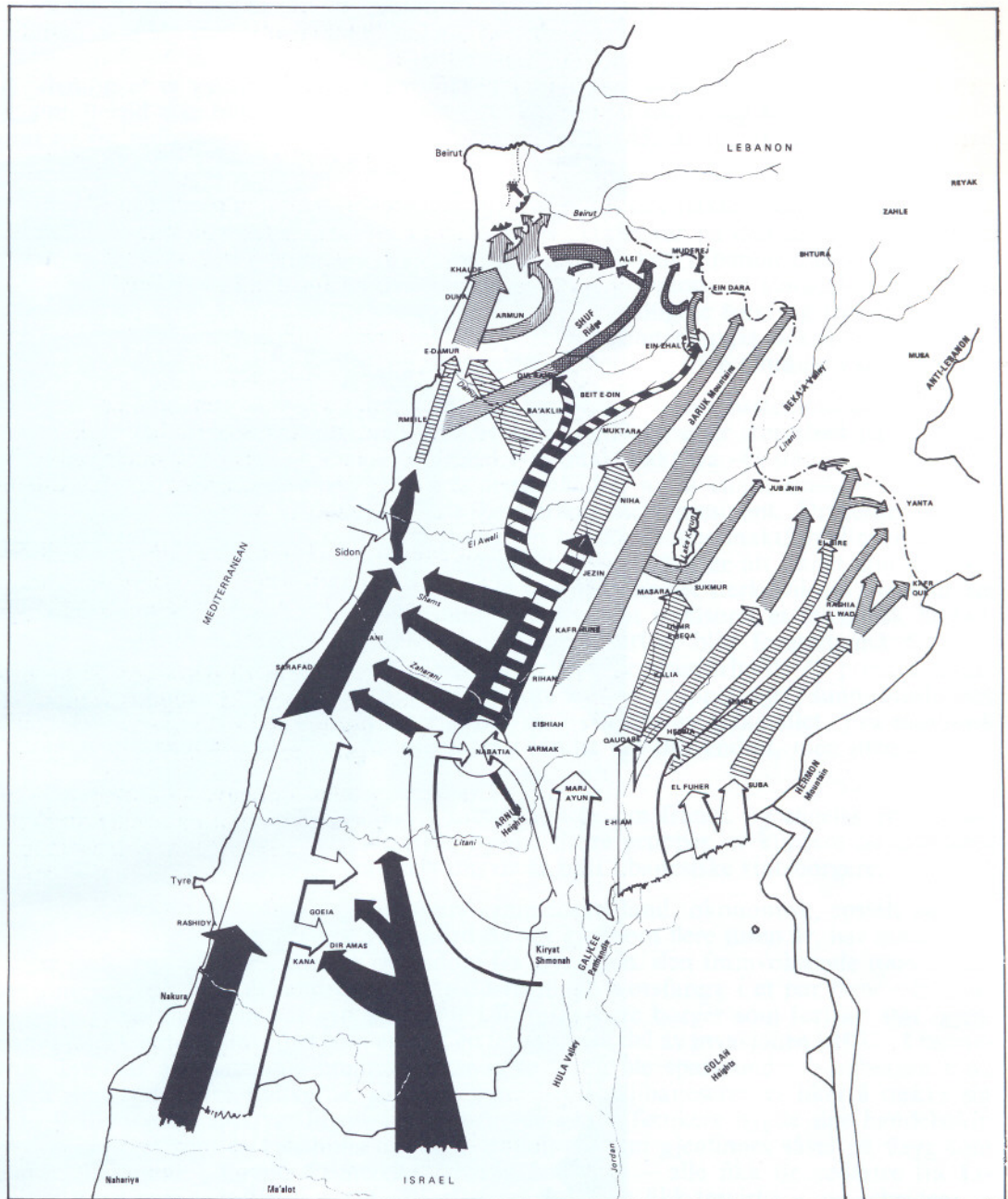
Styrken hadde en todelt oppgave — å overvåke PLOs tilbaketrekning og sikre sivilbefolkningen i Beirut. Da den multinasjonale styrken begynte gradvis å trekke seg ut 10. september ble dette kritisert av den ubeskyttede sivilbefolkningen i Beirut, og den libanesiske statsminister, Shafiq Wassan, kommenterte senere: at den hastfyllte tilbaketrekningen så ut som om "deres hensikt med å komme bare var å evakuere de palestinske soldatene. Det var en annen hensikt også — å beskytte både de sivile og palestinerne"

Shafiq Wassans bange anelser ble til en fryktelig virkelighet i de palestinske flyktingeleirene Sabra og Shatila, to navn som har brent seg inn i verdens bevissthet. Like sør for Beirut sentrum ligger Shatila, en flyktingeleir for palestinere drevet av FN, opprettet i 1948. Sabra er et mindre område også vesentlig befolket av palestinske flyktninger, men også av libanesere, særlig shiiter.

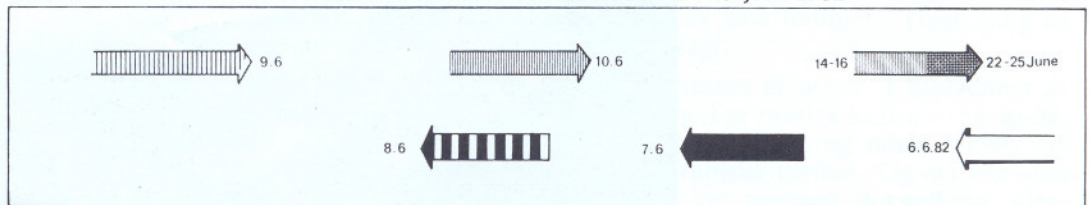
I en blodig hevnaksjon etter at den nyvalgte presidentkandidaten Bashir Gemayel var blitt drept i et bombeattentat mot falangist-hovedkvarteret i Øst-Beirut 15. september, gikk falangens militærstyrker inn i de to flyktingeleirene, med israelske styrker stående umiddelbart utenfor, som en offentlig granskingskommisjon i Israel har slått fast. Ugjerningene som fant sted inne i de to leirene ble ikke utført av israelerne, men av libanesere, som i over to tiår hadde kjempet en borgerkrig i det sammensatte og kunstig etablerte landet. Men i internasjonal opinions øyne er ansvaret for massakrene lagt på Israel, som det er hevdet kjente til hva som skjedde uten å gripe inn. Hendingene i Sabra og Shatila førte også til en massiv protest hjemme i Israel, hvor flere hundre tusen mennesker gikk på gatene i protest, med krav om israelsk tilbaketrekning. For å understreke hvor splittet den israelske nasjonen var i synet på okkupasjonen av Libanon, klarte statsminister Begin å samle to hundre tusen mennesker i Tel Aviv til støtte for aksjonen i nord.

To år etter september-massakren i Sabra og Shatila var ferske plakater som minnet om udåden slått opp på veggene, i Sabra ferske slagord og portretter av PLO-lederen Yasir Arafat var malt. Som israelerne ønsket den kristne høyresiden i Libanon å få PLO og palestinerne ut av landet — de som i deres øyne hadde skapt problemene for Libanon. Dagen etter Bashir Gemayels død gikk falangiststyrker støttet av major Saad Haddads hær i sør inn i leirene og begynte massakreringen, offisielt i jakt på hva det ble hevdet var to tusen palestinske soldater igjen.

På morgenen 18. september sendte en av president Reagans utsendte medarbeidere i Beirut denne meldingen til forsvarsminister Ariel Sharon: "Du må stoppe massakrene. De er grusomme. Jeg har en offiser i leiren som teller lik. Du burde skamme deg. Situasjonen er råtten og forferdelig. De dreper barn. Du har absolutt kontroll over området, og er derfor ansvarlig for dette området".

THE IDF IN LEBANON 6 - 26 June 1982

Den israelske
invasjonen i Libanon,
juni 1982.

IDF Merkava-tanks
i utkanten av Beirut.

*Som i de fleste
kriger:
Sivilbefolkningen
ønsker ingen krig,
men det er de som
rammes.*

Hvor mange som ble drept i Sabra og Shatila vil aldri bli kjent, et overslag lyder på to tusen.

Libanon er et gammelt land, men ungt som stat. Selvstendig så sent som i 1943 har imidlertid mye blod rukket å bli spilt i det lille landet som i dag har anslagsvis i overkant av tre millioner innbyggere, på et flateareal på 10 452 kvadratkilometer, noe større enn Aust-Agder fylke i Norge.

Libanons historie er forbundet med de europeiske stormakters kamp om territorier og markeder. Under ottomansk herredømme til tyrkerne var på den tapende side under den første verdenskrig, kom det som skulle bli Republikken Libanon under fransk kontroll. Det var i 1920, da franskmennene skapte Stor-Libanon, at størstedelen av dagens Libanon kom inn under samme styre. Mens Libanon tidligere først og fremst var områdene rundt fjellet av samme navn, inkluderte franskmennene også Bekaa-dalen, Beirut, Tripoli med videre områder i nord, og Saida med omkringliggende områder i sør.

Folkesammensetningen er grunnlag for politiske uoverensstemmelser, ettersom pakten som ga landet selvstendighet i 1943 fordeler makten etter størrelsen på de forskjellige folkegruppene som utgjør landet. Den Nasjonale Pakt fra -43 slår fast at maronitene, en kristen gruppering, skal ha presidentembedet, mens sunni-muslimene skal ha statsministeren. Shiitene skal på sin side ha parlamentets president. Druserne skal ha en plass i regjeringen og stillingen som stabssjef i hæren. Denne maktfordelingen er fortsatt gjeldende og basert på en folketellingsresultat som i dag er alt annet enn korrekt. Allerede for førti år siden da denne pakten ble satt opp var det sterk tvil om hvorvidt det virkelig var et flertall av kristne i Libanon, i dag er det utvilsomt et muslimsk flertall. Ettersom noen ny folketellin siden selvstendigheten sldri er blitt foretatt, må det bare være anslag over de forskjellige gruppenes innbyrdes størrelsesforhold: 40 prosent shiite-muslimere, 20 prosent maronitter, 15 prosent andre kristne grupperinger, sunni-muslimene utgjør også ca 15 prosent, mens druserne har ca 7 prosent av folketallet. Fra muslimsk side er det reist krav om at maktfordelingen i landet må blir endret, men uten konkret gjennomslag.

Arabisk er det vanligste språket i Libanon, selv om fransk og engelsk er utbredt, ikke minst i forretningskretser i de store byene. Store grupper av kurdere og armenere har beholdt sin kultur og sitt språk selv om de er blitt libanesiske statsborgere.

Libanon er på mange måter et svært sammensatt land, økonomisk, sosialt og religiøst. Med kontakter både i øst, vest, nord og sør gjennom flere tusen år, har mange retninger hatt innflytelse i landet. Kristendom fra Byzanten, den framvoksende muhammedanisme i det sjuende århundre etter vår tidsregningl Korsfarere i et par hundreår først på dette tusentallet som har satt sine spor i form av flere borger som fortsatt står igjen, blant annet Chateau Beaufort som er blitt en legendarisk del av invasjonen i 1982. I havnebyen Tyr står årtusengamle minnesmerker igjen — og ble spart under bombingene i -82 — fra romertiden, fra fönikerne, som det handelsfolket libaneserne er liker å trekke sin historie tilbake til. Det var libanesisk trevirke de gamle fönikere bygde sine handelsskip av — cedertreet som er Libanons nasjonalsymbol, og som gjenfinnes såvel på flagg som penger. Faraone i Egypt, Romerriket, Kong Salomon — alle fikk de cedertre fra Libanon. Libanons cedertre er nevnt i Bibelen, og Salomon fikk trevirke — og arbeidere — fra Libanon for å bygge det etter sagnet praktfulle tempelet i Jerusalem. Egypterne fikk olje og harpiks fra Libanons cedertre til balsameringen av sine mumier. "Hver gang en egypter døde, tjente libaneserne penger", som det er blitt sagt.

Som i moderne tid har Libanon vært et læresetet gjennom årtusene. I kjølvannet av fönikernes handel over byer som Byblos, Beirut, Saida og Tyr møttes kulturer og språk, utviklet seg og spredde seg. Også i dag, helt til borgerkrigen kom og ødela bildet, var Beirut ved siden av Kairo det intellektuelle senter i den arabiske verden. Og det var uten sammenligning det sted som hadde en friest kunnskaps- og menings- formidling, gjennom flere forlagshus og en rekke aviser. Over førti aviser kommer ut i Libanon, de fleste på arabisk, mens en dagsavis er på engelsk, og hele tre utkommer på fransk. Det er antatt at analfabetismen i Libanon er på ca ti prosent, mens skolesystemet er dels privat, dels offentlig. Det er vanlig å regne at de private skolene er de beste. Libanon har flere universiteter, hvorav Det amerikanske universitetet i Beirut har vært holdt for å være et av de beste i Midt-Østen.

Til tross for sin sammensatthet, er det ingen som benekter at Libanon er et arabisk land. Også den kristne minoriteten i landet aksepterer det "arabiske ansikt", selv om deres egen kulturelle tilknytning gjennom religionen i stor grad retter seg mot den andre siden av middelhavet — Frankrike og Vatikanet, og mot Balkan for de gresk-ortodokse. Forut for undertegnelsen av Den nasjonale pakt i 1943 kom det til enighet mellom kristne og muslimer at de første skulle avstå fra lydighet til noen vestlig makt mot at muslimene

på sin side skulle garantere landets selvstendighet, og ikke forsøke å få det forent med noe annet arabisk land. Det siste hadde den kristne befolkningsgruppen grunn til å frykte i og med at en stor del av de muslimer som etter franskmennenes opprettelse av Stor-Libanon ble libansere i 1920 tidligere hadde vært syrere, og fortsatt følte sterke bånd til Syria. I januar 1944 ble Libanon anerkjent som selvstendig stat av de andre arabiske land, og landet sluttet seg til Den arabiske liga og FN i 1945.

Religjøst sett er Libanon et meget broget land, og det har vært religiøse undertoner i den mangeårige konflikten i landet, som har toppet seg i en borgerkrig — selv om det ikke er riktig å si at denne borgerkrigen er en religiøs krig.

Både de kristne og muslimene er delt i flere grupper, og i tillegg kommer druserne, som opprinnelig var muslimer, men som har staket ut sin egen vei, og som i dag regnes som en egen religiøs gruppe. Dominerende på den kristne siden er maronittene, som i mange hundre år har hatt sitt sete i Mount Libanon-området, og hvis historiske opprinnelse er diskutert. Sitt navn har de tatt fra en eremitt og helgen som levde i det femte århundre — Maron. Først holdt de til i det nordlige Syria, før de etablerte seg i dagens Libanon. Maronittenes forbindelser med Europa kom etter korsfarernes erobring av Jerusalem i 1099, da den maronittiske patriark sendte et gratulasjonsskriv til Paven. I de senere århundrer har denne kristne sekten betraktet Libanon som et Middelhavsland, ikke som den vestre grense for den arabiske og islamske verden, men som den østre siden av kristendommen. I det syttende og attende århundre utvidet maronittene sitt område, og la store landområder under seg, og var den mest velorganisert og velutdannede gruppen i Libanon.

Druserne er en sekt som brøt med islam, dannet av kalifen Hakim av Shia-dynastiet i Egypt i det tiende århundre. De ble drevet ut av Egypt og fant veien til Libanon av samme grunn som maronittene og shiia-muslimene — fjellområdet var et tilfluktssted for dissidentene. De største drusiske befolkningene i dag finnes i Libanon og Israel, og som maronittene er druserne organisert både politisk og militært. Av andre kristne grupperinger som finnes i Libanon, er de gresk-ortodokse den største, videre gresk-katolikkene, armenske orgoarmenske ortodokse, armenske katolikker og protestanter.

Uten at det er slått fast i noen folketelling, er det liten tvil om at det i dagens Libanon er et klart muslimsk flertall. Som i den kristne befolkningen er muslimene delt i flere grupperinger, hvor shiia-muslimene utgjør den største, sunniene den andre store grupperingen. Islam ble til i det sjettede århundre av vår tidsregning, og spredde seg raskt i den arabiske verden, og vestover i Nord-Afrika og opp i Spania. Det var så sent som i det fjortende århundre at den siste islamske bastion i Spania falt — Alhambra i Grenada i de mektige andalusiske fjellene. Allerede fra den tidligste perioden ble muhammedanerne splittet i store og små grupper, med bakgrunn både i politiske og teologiske motsetninger og uoverensstemmelser.

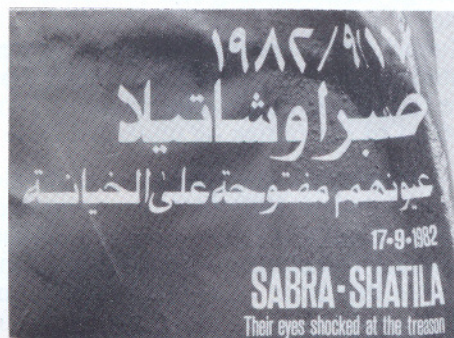
Forskjellen mellom sunnier og shiiter har dype teologiske røtter, men et forsøk på å beskrive forskjellen med få ord går ut på at Sunni-retningen er basert på folkets oppslutning, Shiia-retningen er autoritær. For sunnien er Kalifen samfunnets leder, ansvarlig for administrasjon av lov og orden gjennom sharia — den islamske lovgivningen — og for forsvaret av den islamske lære. Hans stilling skyldes folkets valg eller hans forgjengers valg. Shiiaenes Imam er en gudevalgt leder og lærer, med overnaturlige egenskaper som er arvet fra det første menneske, Adam, gjennom Muhammed.

Politikken følger i stor utstrekning de religiøse linjene, og Libanon har med vestlige øyne et antikvert, føydalt politisk system, som ennvidere på det nærmeste helt har opphørt å eksistere som en følge av borgerkrigen i landet. Lojalitetene har i krisetider vel så mye godt til klanen som til staten, og mange libanesere har funnet grunn til å bekke at "ma fi dawla . . . ma fi hukume" — der er inten stat, der et ingen regjering.

Libanons grunnlov stammer fra 1926 da republikken fikk indre selvstyre under fransk overherredømme. Ifølge denne er presidentens makt stor, med kontroll over hær og etterretning, nasjonal sikkerhet, opprørsstyrker. Han har vetorett i lovgivningsspørsmål, han kan oppløse parlamentet og kan utnevne eller avsette sin statsminister. Presidenten er ikke folkevalgt, men velges av parlamentet for en eneste periode på seks år. For å bli valgt må en presidentkandidat få to tredjedels flertall i parlamentet for å bli valgt i første omgang, simpelt flertall i andre. Det er ingen hemmelighet at det er meget utbredt korrupsjon i det politiske liv i Libanon, og det kan være store summer ute går i forbindelse med et presidentvalg. På grunn av krigen har det ikke vært parlamentsvalg i Libanon siden 1975, og det bød på store praktiske problemer under de to presidentvalgene i 1982 å få samlet de etter hvert ofte meget aldrende parlamentsmedlemmer for først å få valgt Bashir Gemayel, og etter dennes død hans bror Amin Gemayel til Libanons president.

*Sabra — to år etter
massakrene.*

Få libanesiske regjeringer har vært handlingssterke, ofte har medlemmer av én og samme regjering vært bitre motstandere, og ikke sjelden ligget i krig med hverandre gjennom sine respektive, private hærer eller militiaer.

Politikken i Libanon styres i utstrakt grad gjennom klanledere, hvor lederstillingene i de respektive grupper går i arv, og hvor politiske partier sjelden er annet enn nokså løselig sammensatte organisasjoner. De politiske lederne, klanoverhodene, kalles zaimer. En zaim har makt og innflytelse både gjennom den nedarvede posisjonen og gjennom å vanligvis være en velholden mann.

Kataib har vært et dominerende parti i Libanon, grunnlagt i 1936 av falangistlederen Pierre Gemayel, som døde høsten 1984. Kataib har først og fremst vært et parti for maronittene, og ble dannet etter inspirasjon av Hitlers nasjonalsosialistiske parti etter at Gemayel deltok i Berlin-olympiaden i '36. Selv om partiet ble dannet etter mønster av europeiske fascistpartier, er det forenklet å si at Kataib også var et fascistparti. Den ble dannet mye som en reaksjon på det Pan-syriske PPS grunnlagt av Antun Saadah, og som ble sett på som en fare for Libanons suverenitet ettersom flere muslimske ledere ønsket deler av landet gjenforenet med Syria. Kataibs mål var å stå imot denne trusselen, og partiet vokste snart i styrke. Rundt 1970 hevdet det selv å ha 65 000 medlemmer, og i 1977 sa falangistlederne selv at de kunne mønste 40 000 soldater. Partiet har vært en sterk tilhenger av status quo i Libanon, og har vært en framtreddende opposisjon til den væpnede palestinske tilstedeværelsen i landet.

Det nasjonalliberale partiet til Camille Chamoun — Ahrar — skiller seg politisk lite fra Kataib, og har også sin basis i den maronittiske befolkningen. Mer distinkt har Raymond Iddi og hans Nasjonale Blokk vært, idet han betrakter de to ovennevnte partier som fascistiske organisasjoner. Iddi har argumentert for større åpenhet overfor den arabiske verden, og har vist større vilje til å komme fram til en overensstemmelse med palestinerne.

Siden PLO ble sparket ut av Jordan i 1970 har organisasjonen spilt en betydelig rolle i Libanon, og har hatt flere allierte på den libanesiske venstreside. På denne enden av det politiske spektrum har det eksistert en rekke småpartier, mange har kalt seg nasseristiske, pan-arabiske, andre har vært uttalt marxistiske eller kommunistiske. Blant shiitene har det i nyere tid vokst fram en sterk politisk/militær bevegelse kalt al-Amal — Håpet — ledet av Nabih Berri fra Sør-Libanon, og som har vært en drivende kraft i motstanden mot den israelske okkupasjonen. Det sosialistiske Baath-partiet som finnes i både Syria og Irak — om enn rivaliserende — har sin gren i Libanon, og i 1930 ble det pro-sovjetiske Libanons kommunistparti dannet. Flere av disse småpartiene på venstresiden ble under borgerkrigens start i 1975 forent under paraplyorganisasjonen Front for Progressive Parties and National Forces, ledet av Kamal Joumblatt.

Druserlederen Joumblatt, og etter hans død sønnen Walid Joumblatt, har spilt en sentral rolle i libanesiske politikk med sitt Progressive sosialistparti — PSP. Selv med sin sosialistiske merkelapp har den brede oppslutningen om partiet mer bunnet i klientilhørighet enn i ideologi, og mange vil betvile berettigelsen av det sosialistiske stempet. Hos Joumblatt og PSP har palestinerne hatt en talsmann og støttespiller i Libanons politiske konglomerat. Av palestinere som har spilt en aktiv og direkte rolle ikke bare i den palestinske frigjøringskampen, men også i det indre libanesiske politiske liv, er Georg Habash sentral, i dag leder for Folkefronten for Palestinas frigjøring, regnet for en av de radikale palestinske lederne, til venstre for PLO-lederen Yassir Arafat.

Borgerkrigen i Libanon må ikke bare ses på som et spørsmål om palestinernes aktivitet og stilling i landet. Først og fremst må borgerkrigen ses på som et indre libanesiske spørsmål, selv om det palestinske problem i senere tid har spilt inn, og ble særlig fokusert under de to israelske invasjonene, i 1978 og i 1982. Borgerkrigen må ses i sammenheng med det meget svakt fundamenterte politiske system i landet, hvor den muslimske befolkningens tallmessige flertallsstilling står i kontrast til de kristnes ledende maktposisjon. Glemmes må heller ikke de store økonomiske skillene — de sosiale forskjellene i det libanesiske samfunnet, hvor enorm rikdom eksisterer side om side med den største elendighet. I hovedstaden Beirut tar det få minutter å komme fra den forferdeligste slum til de mest fasjonable forlystelsessteder. Det moderne forretningsstrøket i Beirut — Hamra — er en grell kontrast til det fattige og underutviklede Sør-Libanon.

Den libanesiske borgerkrigen startet ikke med de blodige sammenstøtene, den store splittelsen, i 1975-76. Allerede i 1958 fant den første runden i borgerkrigen sted, med opprøret mot president Camille Chamoun. Som en reaksjon på den vestligorienterte maronittlederen Chamouns forsøk på å knytte fastere bånd til Europa, revolterte arabiske nasjonalister, som hadde den unge egyptiske offiser Gamal Abdel Nasser som forbilde. Likesom i den øvrige arabiske verden var den panarabiske idé vokst i styrke med Nassers

Libanon er en ung stat, men et tusendr gammelt land med like lange kulturelle tradisjoner.

Tobakk er høstet inn og gjøres klar for tørking i Tibnin.

radikale arabisme. Framtredende libanesiske politikere som Saeb Salam og Rashid Karamé — begge senere statsministre fra sunni-befolkningen — deltok i opprøret under den pan-arabiske ideologiske fane. Inspirert av Nasser begynte en ung generasjon muslimer å kreve en mer rettferdig del av den politiske makt i Libanon, og en politikk som bygde bro over de økende sosiale skillene. En motstand mot de fleste kristnes ønske om status quo

Hva man vanligvis tenker på som den libanesiske borgerkrigen, startet våren 1975. Den enkeltstående hending som oftest trekkes fram som krigens start, var falangistiske soldater som angrep en buss og drepte 27 av dens palestinske passasjerer 13. april -75, i byen Ain el-Roumaneh. Andre vil hevde at krigens begynnelse var i Saida, hvor to måneder tidligere 16 mennesker var blitt drept i en konflikt mellom motstridende økonomiske interesser, konkretisert gjennom muslimske fiskere og maronittiske forretningssinteresser. Hæren åpnet ild mot en demonstrasjon som støttet fiskernes krav, og den nasjonale hæren var blitt brukt i den ene befolkningsgruppes interesse. Slik fortonet det seg i hvert fall for mange, i motsetning til under konflikten i 1958, da hærkommandanten, general Chehab, hadde nektet å bruke sine soldater i den nasjonale konflikten.

Mens reaksjonene i hovedstaden Beirut etter skyteepisoden i Saida raskt roet seg, førte nyheten om massakten i Ain el-Roumaneh til at barrikader ble bygd, og kamper brøt ut mandag 14. april. Bydel sloss mot bydel, maronittiske distrikter mot palestinske flyktingeleire. En våpenhvile tre dager senere ble ikke overholdt, regjeringen gikk i oppløsning, og kampene brøt ut med ny styrke i mai. Ikke bare palestinske grupper og Gemayels falangister deltok nå i kampene, men en rekke mindre venstregrupperinger, og Camille Chamouns "Tiger-militia" tok også til våpen. Heller ikke var kampene bare mellom palestinere og kristne, men mellom sosialt motstridende grupper. Dannelsen av en militærregjering senere i måneden var bare til ytterligere å skjerpe motsetningene mellom de politiske grupperingene, og regjeringen ble igjen oppløst. Ut gjennom sommeren spredte kampene seg også til andre deler av landet, og i juni brøt kamper ut mellom maronittiske og shiittiske styrker. Myndighetene måtte innrømme at kampene var de mest brutale i landets historie.

Langt de fleste libanesere hadde intet ønske om krig, og de fleste grupperinger holdt seg i det lengste utenfor den framvoksende konflikten. De tidligste kampene ble utkjempet mellom et fåtall grupperinger — mellom falangistorganisasjon ene på den ene siden og en allianse av venstreorganisasjoner og palestinske grupper på siden av PLO på den andre. Imidlertid vokste konflikten i omfang, flere og flere følte at de ble tvunget til å velge side, bli involvert, og først og fremst på konfesjonelt, religiøst grunnlag. Maronittene framsto som en stor militær maktfaktor, forent i Den libanesiske front, med falangistenes militia som telte ca 10 000 mann som den sterkeste del. Chamous Tiger-militia og president Suleiman Frangieh's sønn Tonys Zghorta frigjøringsfront kunne mønstre om lag fem tusen mann. På motsatt side sto Den nasjonale bevegelse i allianse med palestinerne, langt dårligere organisert enn maronittere. Den nasjonale bevegelse var ikke ideologisk forent, mer bragt under samme paraply på grunn av gruppenes felles motstand mot maronittene og deres dominans i landet. Dominerende i denne alliansen var Jomblatt og hans Progressive sosialistparti med politisk fundament blant druserbefolkningen i Shouffjellene. Vel så aktive og drivende var de to kommunistpartiene, begge ledet av kristne og Det syriske sosialistiske nasjonalistpartiet, PPS. Militært var det bare de palestinske soldatene og Mourabitoun — et tusentalls militsmenn tilhørende Den uavhengige nasseristbevegelsen — som kunne måle seg med de velorganiserte og godt utrustede maronittstyrkene.

I denne fasen, hvor krigen i Libanon bygde seg opp mot et blodig klimaks, vegret PLO-lederen Yassir Arafat seg mot å bli engasjert i hva han så som et indre libanesiske anliggende, men palestinerne var sterkt splittet. Arafat husket vel hva som hadde skjedd da palestinerne hadde blandet seg inn i det jordanske politiske bildet — et blodig oppgjør med kong Husseins hær, og fordrivelse fra Jordan, med store tap for den palestinske motstandsbevegelsen. Med dette i minnet og med tanke på det sannsynlig katastrofale utfallet av et engasjement i den libanesiske borgerkrigen, holdt Arafat sin Fatah-gruppen utenfor. Men som i Jordan delte ikke de radikale palestinske grupperingene Arafats syn. Geirge Habash' PELP og Ahmed Jibrils PFLP-General Command samt den irakstøttede Arabiske frigjøringsfront var beredt til å kjempe sammen med Den nasjonale bevegelse.

Tell al Zaatar skulle bli et av de blodigste avsnittene i den hensynsløse borgerkrigen, som Sabra og Shatila brente seg inn i minnet seks år siden vakte massakren i denne palestinske flyktingeleiren avsky i store deler av verden. Falangisten og deres allierte omringet i januar 1976 Tell al Zaatar og Jisr al-Pasha. Arafats advarsler om at PLO raskt kunne bli provosert inn i kamper forhindret ikke maronittene fra å angripe en tredje leir, Dbayyeh. Falangistene fortsatte framrykningen mot palestinske områder,

*Religiøst sammensatt
som få andre land i
Midt-Østen. Khomeini
har også sine
tilhengere, som vist
her i Beirut.*

FNs fredsbevarende styrke — UNIFIL — ble opprettet etter anmodning fra den libanesiske regjering i mars 1978.

og angrep slumområdene Qarantina, Maslakh og Nabaa, hvor også kurdere og libanesiske muslimer bodde. Flere og flere ble trukket inn i krigen, nye overgrep ble utført som hevnaksjoner — i en endeløs og ond spiral. I hevnen for Qarantina og Maslakh-massakrene falt den Cahmoun-kontrollerte byen Damour, med store tap blant den kristne befolkningen.

Etter langvaring beleiring begynte i slutten av juni den brutale ødeleggelsen av Tell al-Zaatar. Jisr al-Pasha falt for de angripende Tiger-militiamennene forsterket med falangiststyrker etter få dager, Tell al-Zaatar sto for tur.

Tell al-Zaatar var en flyktningeleir med om lag 30 000 innbyggere, de fleste palestinerne, men også mange shiiter fra Sør-Libanon. Allerede i utgangspunktet var de sosiale forholdene i leiren elendige, etter måneders blokade forferdelige. Mer enn tusen mennesker lå døde igjen da de kristne høyrestyrker hadde gjort seg ferdige, mange av dem barn.

Syria interventerte på den libanesiske scenen etter et intenst diplomatisk forspill den 1. juni 1976. I løpet av få dager hadde 12 000 syriske soldater på to fronter nådd utkantene av Beirut og Saida. Innmarsjen var ikke som en logisk skulle ha ventet en støtte til de radikale muslimske grupperingene og deres palestinske allierte. Tvert imot var den syriske invasjonen til støtte for de kristne maronittene. Det fra et land som hevdet å være sosialistisk, som hadde vært en uttalt fiende av maronittene, en tilhenger av den palestinske kampen. På vei mot Saida gikk en syrisk kolonne på en PLO-gruppe og mistet seks tanks i kampene. Syria ble i løpet av kort tid fordømt på nærmest alle hold for sin invasjon, bare amerikanerne uttrykte en viss tilfredshet. Syrias storpolitiske støtte, Sovjetunionen, kritiserte handlingen, og daværende generalsekretær Leonid Bresjnev skrev til Syrias president Hafez Assad og krevde at han skulle trekke troppene tilbake. I den arabiske verden var kritikken enstemmig og nådeløs, og det arabiske utenriksministermøtet i Kairo 6. juni krevde likeledes tilbaketrekning og erstatning av en sammensatt arabisk styrke. President Assad nølte, og trakk sine styrker et stykke tilbake, mens tropper fra Sudan og Libya kom for å danne en arabisk fredsbevarende styrke.

En seier for Den nasjonale bevegelse og palestinerne i Libanons borgerkrig ble i den syriske hovedstad Damascus vurdert som en farlig utvikling for president Assads regime. Et radikalt arabisk regime som nærmeste nabo var ikke ønskelig for Assad som så sin egen posisjon truet, og som med rette fryktet av Israel ville angripe om så skjedde. Senere på sommeren sto 30 000 soldater i den arabiske styrken i Libanon, svært få av hvilke var annet enn syrere, den arabiske verden hadde kommet til at Syria kunne gjøre jobben for den — syriske styrker nådde Beirut og krigen ble erklært for over i oktober, uten israelsk invasjon, uten at Libanon var blitt delt.

Økonomisk som menneskelig var borgerkrigen en katastrofe for Libanon, en gang kalt Midt-Østens Sveits. Det offisielle tallet på omkomne er 30 000, et anslag som av mange blir regnet som alt for lavt. Dobbelt så mange ble skadet, og 600 000 hadde flyktet fra sine hjem. Sykehus, skoler, elektrisitetsnett, veier — alt var blitt rammet og ødelagt av krigen. 2,5 milliarder dollar ble anslått som verdien av de skadene som var blitt påført landet.

Bare bankvesenet hadde på en utrolig måte klart å overleve krigen og kaoset. Libanon var berømt for sin åpne, liberale økonomi, som et finans- og handelssentrum for hele Midt-Østen. Man importerte fra Vest og eksporterte videre til den øvrige arabiske verden. Turisme og spillekasino var andre viktige inntektskilder for landet, hvor handel og finanstransaksjoner langt overskygget både jordbruk og industri som inntektskilder. I løpet av borgerkrigen tapte den libanesiske valuta sterkt terreng overfor amerikanske dollar, og inflasjonen nådde rekordnivå. Industriproduksjonen falt med 40-50 prosent. Halvparten av Beiruts hundretalls hoteller var ødelagt. Over to hundre tusen libanesere hadde forlatt landet, svært mange av dem fagutdannede mennesker. I 1979 var om lag ett hundre tusen libanesere ansatt i ulike virksomheter i Saudi-Arabia alene. Andre tap fra borgerkrigen inkluderer en nedgang på 50 prosent i passasjertrafikken over den internasjonale flyplassen i Beirut, samtidig som gods over de libanesiske havnene også falt til det halve i volum. 25 utenlandske banker hadde flyttet deres områdhovedkvarter til andre byer, utenfor Libanon. 15 libanesiske banker hadde flyttet sin virksomhet ut va landet, og i 1977 var banktransaksjonene falt en halvdel av hva de var før krigen. Jordbruksproduksjonen falt på alle områder.

Libanon er en del av Midt-Østen, og gjennom det en del av hele sakskomplekset i denne del av verden. Kjernen i konflikten er motsetningen mellom staten Israel og den palestinske befolkningen som gjennom opprettelsen av jødestaten i 1948 sto uten et hjemland, flere hundre tusen fordrevet i flyktninge-tilværelse. Det er denne grunnleg-

*Beirut — en delt by
etter borgerkrigen
i 1975. Fra den
grønne linje, hvor
ødeleggelsene er som
størst.*

*Idyllen i dagens Tyr
overskygger den
heftige bombingen i
1982.*

*Gatebilde fra souken
i Tyr, 1984.*

gende konflikt som også har blitt gjenstand for kamper på libanesisk territorium, som det har vært årsak til israelsk-arabiske kriger gjentagne ganger, i 1948, 1956, 1967 og 1973, ved siden av de to Libanon-invasjonene.

Da Israel invaderte Libanon i 1978 var det som i 1982 for å slå til mot hva som i deres øyne er den palestinske terrorismen. I begge tilfelle ble sivile libanesere skadelidende gjennom aksjonene, og blant annet derfor har palestinerne i mange deler av Libanon vært lite populære. I enkelte områder var PLO som en stat i staten, og med sitt militære nærvær i byer og landsbyer gjorde de disse stedene til attraktive mål for israelske hevnaksjoner.

Allerede i 1948 kom en palestinsk flytningestrøm over grensen til Libanon, og ifølge de seneste tallene fra UNRWA, FNs organisasjon for palestina-flyktninger, er det i dag nærmere 250 000 palestinske flyktninger i Libanon. Vel halvparten av disse har sitt tilhold i flyktningeleire rundt om i forskjellige deler av landet.

Fram til den israelske invasjonen i 1978 bisto israelerne til å utruste de maronittiske styrkene, og også styrkene til major Saad Haddad som hadde forlatt regjeringshæren og bygd opp sin egen styrke i grensområdet til Israel, helt sør i landet. I Israel skjedde et meget betydningsfullet maktskifte etter valgene i 1977, hvor Arbeiderpartiet for første gang siden opprettelsen av staten i 1948 tapte for en høyrekoalisjon. Allerede under Arbeiderpartiets styre hadde Israel gjennomført flere gjengjeldelsesaksjoner på libanesisk territorium, men først i 1978 kom invasjonen.

Den israelske invasjonen i mars førte til at den libanesiske regjering anmodet FN om å sette inn en fredsbevarende styrke i den sørlige delen av landet. 19. mars vedtok FNs Sikkerhetsråd to resolusjoner om Libanon — den ene ba om en øyeblikkelig stopp av israelske militære operasjoner mot libanesisk territoriell integritet og tilbaketrekning fra Libanon. Den andre gikk inn for opprettelsen av en fredsbevarende styrke "med hensikten å bekrefte tilbaketrekningen av de israelske styrkene, gjenopprette internasjonal fred og sikkerhet, og assistere den libanesiske regjering i å sikre den effektiv autoritet over området igjen."

To uker senere hadde FNs generalsekretær, Kurt Waldheim, klart å sette sammen en styrke, UNIFIL — United Nations Interim Force in Lebanon, med deltagelse fra Canada, Frankrike, Iran, Norge og Sverige. Måneden etter var styrken forsterket med kontingenter fra Nepal, Nigeria og Senegal. 7. april begynte den israelske tilbaketrekningen, og ved slutten av måneden var den fullført unntatt i et såkalt sikkerhetsbelte nord om grensen, hvor Haddad styrker holdt til. Et klart krav fra FN var at alt libanesisk territorium skulle forlates av de israelske styrkene, men statsminister Menachem Begin valgte å overdra den sørlige stripen — Enklaven — til major Haddad, dagen før den endelige tilbaketrekningen den 12. juni.

Perioden mellom de to israelske invasjonene var i Beirut blant annet preget av makt-kamp i de kristnes rekker, hvor en ung mann ved navn Bashir Gemayel vokste fram som en stadig sterkere leder i Falangstpartiet. Sønn av partiets stifter, Pierre Gemayel, tok Bashir kontroll med falangmilitsen, og brukte makten han hadde erobret seg til flere blodige feider med rivaliserende grupper. I motsetning til sin eldre bror Amin, som skulle komme til å bli Libanons president, var Bashir en kompromissløs mann. Han hadde ingen tro på at Libanon kunne holdes sammen gjennom diskusjoner og enighet. Det kunne bare oppnås ved hjelp av makt, av Falangistpartiet. — Kataib.

I 1978 sto Bashir Gemayels menn bak mordet på Tony Franjeh og hans familie — sønnen til Libanons tidligere president, Suleiman Franjeh. I gjengjeld ble tre hundre pro-Gemayel kristne drept. Det var mange som hadde uoppgjorte affærer med Bashir Gemayel, og mange kunne potensielt stå bak mordet på ham i september 1982. Da var han ikke bare falangistleder, han var blitt valgt til landets president, om enn ennå ikke innsatt i embedet. Bashir Gemayel var Israels mann blant maronittene i Libanon, og Israel hadde utstyrt ham med våpen, selv om Gemayel ikke var villig til å underkaste seg israelerne på samme måte som Saad Haddad i sør. I forholdet til palestinerne var Bashir Gemayel klar — som en kommentator som kjente ham har uttalt det: "Ingen som hørte på Bashir Gemayel i mer enn fem minutter var i tvil om hans varige og fundamentale hat ikke bare overfor PLO men overfor alle palestinere. Han gjorde ingen hemmelighet av at hans intensjon var å drive så mange palestinere ut av Libanon som han klarte, og å gjøre flyktningeleirene om til tennisbaner."

Bashir Gemayels ambisjoner om å bli Libanons president ble kronet med hell da Elias Sarkis' termin var over i 1982. Men før han rakk å bli innsatt ble han offer for bombeattentatet 14. september. Dagen etter begynte de hensynsløse massakrene i Sabra og Shatila. To dager etter at de var over, seks dager etter Bashirs død ble hans bror, Amin Gemayel, valgt til Libanons president for de neste seks år.

Hvilken vei, gamle mann — hvilken vei, Libanon?

Libanons håp — de unge.

Freden har kommet tilbake i Sør-Libanon, i hvert fall på overflaten.

Den libanesiske hæren ble disintegret under borgerkrigen, og er fortsatt svak.

Skal Libanons unge noen gang få oppleve fred?

KRONOLOGI FOR LIBANON

- 1920 Staten Stor-Libanon blir proklamert under fransk mandat.
- 1926 Libanon får sin grunnlov og blir Republikken Libanon.
- 1940 Libanon faller under kontroll av Vichy-Frankrike.
- 1941 Britiske og frie franske styrker går inn i Libanon og tar kontrollen over landet.
- 1943 Libanon erklærer seg uavhengig med Bishara Khoury som president og Riad Solh som statsminister. Prinsippene for styret blir slått fast i den muntlige Nasjonale pakt.
- 1945 Libanon blir medlem av Den arabiske liga og FN.
- 1948 Staten Israel blir opprettet, palestinsk flyktningestrøm til Libanon. Libanesiske styrker i begrensede kamper med Israel.
- 1958 Borgerkrigen i Libanon bryter ut og USA sender styrker til Beirut.
- 1964 PLO dannes.
- 1968 De første israelske gjengjeldelsesaksjoner mot palestinske flyktningeleire i Libanon. Israelske kommandosoldater ødelegger 13 sivile fly på Beirut flyplass.
- 1969 Kairo-avtalen som regulerer PLOs aktiviteter i Libanon blir til.
- 1970 PLO blir tvunget ut av Jordan og flytter sitt hovedkvarter til Libanon.
- 1973 Kamper mellom PLO og den libanesiske hæren.
- 1975 Borgerkrigen bryter ut i februar/mars med påfølgende serie regjeringsskriser.
- 1976 Borgerkrigen fortsetter, den libanesiske hæren faller sammen og syriske tropper invaderer.
- 1977 Druserlederen Kamal Joumblatt blir myrdet, Menachem Begin blir statsminister Israel.
- 1978 Israel invaderer og okkuperer Libanon 15. mars. UNIFIL blir dannet, og Israel trekker seg tilbake, men overlater Enklaven til major Saad Haddad.
- 1979 Major Haddad erklærer "Det frie Libanon" opprettet i sør.
- 1981 Menachem Begin gjenvelges, og general Ariel Sharon blir utnevnt til forsvarsmannister.
- 1982 Israel invaderer Libanon på nytt og bomber Beirut. PLO evakuerer etter forhandlinger Beirut og forlater Libanon. Bashir Gemayel blir valgt til president, men blir myrdet. Hans bror Amin Gemayel innsettes som president.
- 1984 Arbeiderpartiet og Likud danner enhetsregjering i Israel og begynner diskusjoner om israelsk tilbaketrekning fra Libanon.

*Gamle øyne i Libanon
har sett mye, hva
skal de unge skue?*

